

УДК 792.57'06:7-044.062

Цитування:

Деркач С. М., Мельник М. М., Чистяков О. О. Генеза синкретичної природи українського мюзиклу. *Мистецтвознавчі записки* : зб. наук. пр. 2023. Вип. 43. С. 218–224.

Derkach S., Melnyk M., Chystiakov O. (2023). Genesis of Syncretic Nature of Ukrainian Musical. *Mystetstvoznavchi zapysky*: zb. nauk. pr., 43, 218–224 [in Ukrainian].

Деркач Світлана Миколаївна,
заслужений діяч мистецтв України,
кандидат мистецтвознавства, професор,
професор кафедри режисури естради та масових свят
Київського національного університету
культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0002-5963-6463>
snderkatch@ukr.net

Мельник Мирослава Миколаївна,
кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри режисури естради та масових свят
Київського національного університету
культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0002-2553-5509>
mirchukmmm@gmail.com

Чистяков Олег Олегович,
кандидат історичних наук,
доцент кафедри режисури естради та масових свят
Київського національного університету
культури і мистецтв
[https:// orcid.org/0000-0002-7824-7869](https://orcid.org/0000-0002-7824-7869)
olegochist@yahoo.com

ГЕНЕЗА СИНКРЕТИЧНОЇ ПРИРОДИ УКРАЇНСЬКОГО МЮЗИКЛУ

Мета дослідження – проаналізувати становлення й процес розвитку мюзиклу та визначити його синкретичну природу. **Методологія дослідження.** Застосовано метод системного аналізу генези мюзиклу та його синкретичної природи; аксіологічний метод дав можливість узагальнити місце і роль мюзиклу у видовищній культурі українців; емпіричний метод базується на дослідженні тенденцій розвитку та застосуванні новітніх практик у вітчизняних мюзиклах. **Наукова новизна** полягає у загальному окресленні генези мюзиклу, сучасного стану жанру українського мюзиклу як цілісної культурної моделі та узагальненні синкретичної природи мюзиклу, яка виходить за рамки усталених сценічних канонів. **Висновки.** Генеза мюзиклу як жанру пов'язана з процесом постійного синкретизму різних жанрів сценічного мистецтва, а також естради, кінематографу, сучасних технологій та знаходиться у безупинному пристосуванні до будь-яких змін в соціумі та в системі його цінностей. Сучасні режисери та продюсери намагаються синкретизувати в мюзиклі якомога більше різних видів й жанрів мистецтв, поєднати циркові елементи, сучасні технології, соціальні мережі, щоб створити унікальний сценічний продукт, максимально розширити межі жанру, в якому власне і розкривається синкретична природа сучасного мюзиклу. Отже, можна констатувати, що мюзикл через його синкретичну природу відображає систему цінностей, яка співвідноситься з цінностями переважної частини суспільства.

Ключові слова: мюзикл, синкретизм, музичний театр, режисер мюзиклу, артист мюзиклу, новітні технології, комерціалізація.

Derkach Svitlana, Honoured Artist of Ukraine, Candidate of Art History, Professor, Department of Stage Directing and Mass Events, Kyiv National University of Culture and Arts; Melnyk Myroslava, Candidate of Art History, Associate Professor, Department of Stage Directing and Mass Events, Kyiv National University of Culture and Arts; Chystiakov Oleg, Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Department of Stage Directing and Mass Events, Kyiv National University of Culture and Arts

Genesis of Syncretic Nature of Ukrainian Musical

The purpose of the study is to analyse the formation and development of the musical and to determine its syncretic nature. **The research methodology.** The method of systematic analysis of the genesis of the musical and its syncretic nature was applied; the axiological method made it possible to generalise the place and role of the musical in the

entertainment culture of Ukrainians; the empirical method is based on the study of development trends and the application of the latest practices in domestic musicals. **The scientific novelty** lies in the general outline of the genesis of the musical, the current state of the Ukrainian musical genre as an integral cultural model, and the generalisation of the syncretic nature of the musical, which goes beyond the established stage canons. **Conclusions.** The genesis of the musical as a genre is connected with the process of constant syncretism of different genres of stage art, as well as pop music, cinematography, modern technologies, and is in constant adaptation to any changes in society and its system of values. Contemporary directors and producers try to syncretise as many different types and genres of art as possible in a musical, combine circus elements, modern technologies, and social networks to create a unique stage product, to maximise the boundaries of the genre, which actually reveals the syncretic nature of the contemporary musical. Thus, it can be stated that the musical, due to its syncretic nature, reflects a system of values that correlates with the values of the majority of society.

Key words: musical, syncretism, musical theatre, musical director, musical artist, new technologies, commercialisation.

Актуальність теми дослідження. Мюзикл вважають синкретичним жанром мистецтва, оскільки він поєднує декілька видів мистецтв, серед яких основними є драма, музика, хореографія. Їх синкретизм надає мюзиклу особливу динамічність та видовищність. Людина завжди перебуває у процесі пізнання реального та віртуального. Саме в такому процесі й виникає інтерес до даного жанру. Синкретична природа мюзиклу на сучасному етапі тягнє до тотальної еkleктики, до єднання абсолютно різних форм, які уживаються в єдиному просторі за умови тотального симбіозу.

Загалом, мюзикл – дивовижний і провокаційний жанр музичного театру, оскільки понад століття, будучи одним із найбільш популярних і престижних жанрів сучасного музичного театру, він все ще викликає наукові та теоретичні суперечки, незмінно породжуючи низку запитань: чи сприймати мюзикл як окремий жанр сценічного мистецтва? Якщо так, то де його межі і чи має він приналежність до оперно-балетного мистецтва театру, оскільки мюзиклу притаманні ознаки оперети, водевілю, ревію, мюзик-холу? Якщо ж сприймати мюзикл як розважальний жанр, то як бути з постановками, в основу яких покладені відомі, іноді видатні твори класичної та сучасної літератури? Адже високий рівень популярності численних мюзиклів зумовлений і тим, що створювались вони за першоджерелами творів У. Шекспіра, Ч. Дікенса, В. Гюґо, Б. Шоу та багатьох інших, за біблійними сюжетами: «Ісус Христос – суперзірка» Е. Ллойд-Уеббера, «Чари Господні» С. Шварца та ін.

Тому питання становлення мюзиклу в Україні залишається надскладним творчим процесом. Якщо звернутися до наукових робіт вітчизняних мистецтвознавців, то простежується думка, що вітчизняний мюзикл не достатньо відповідає законам жанру і взагалі не розвивається. Оскільки сьогодні домінуючим фактором постановки мюзиклів є комерційний інтерес, то і сам жанр розвивається досить повільно.

Натомість сучасні мюзикли в Україні дедалі більше потребують неординарних і креативних творчих вирішень, які не відповідають стандартним прийомам та стереотипам. Тому нині важливим є переосмислення синкретичної природи вітчизняних мюзиклів, визначення принципів поєднання не тільки класичних видів мистецтв: драматичного, музичного та хореографічного, а й таких жанрів як циркові, оригінальні, жанру пародії та професійне застосування інноваційних технологій і нових концептуальних вирішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Концепція сучасних вітчизняних мюзиклів визначає його синкретичну природу, що у свою чергу привертає увагу дослідників, науковців, теоретиків та практиків. Вивчення генези мюзиклу, ґрунтовний аналіз затребуваності мюзиклу серед реципієнтів, стану його побутування та синтезу мистецтв в даному жанрі висвітлені в працях мистецтвознавців, культурологів, театрознавців, музикознавців, філософів, літературознавців та ін.

На особливу увагу заслуговує навчальний посібник «Історія мюзиклу» О. Чуніхіна [11], в якому розглянуто історію жанру мюзикл від його зародження в американському театральному мистецтві на початку ХХ століття до сучасних тенденцій розвитку в українському мистецтві.

С. Деркач [3] та О. Чистяков [3] в науковому дослідженні «Інтеграційні та формотворчі процеси бродвейського мюзиклу ХХ століття» підкреслюють, що саме в 40-50-тих роках ХХ століття значно розширюється коло художніх образів, які охоплює мюзикл, тематика творів виходить за межі розважально-комедійної, значно зростає роль музичної драматургії.

Мистецтвознавиця К. Станіславська [10] в монографії «Мистецько-видовищні форми сучасної культури» визначає відмінність жанру мюзиклу від жанру оперети, оскільки саме в останньому жанрі домінуючим жанром мистецтва є музика, а мюзикл вирізняється тим,

що всі мистецькі компоненти в драматургії досліджуваного жанру є рівноцінними.

Наукова робота української дослідниці О. Верховенко [2] «Сучасний сценічний танець та його пластичне втілення в мюзиклі» розкриває виконавський танцювальний аспект в межах жанру. Дослідниця вважає, що саме хореографія у переважній більшості мюзиклів стає визначальним чинником композиційної цілісності твору в другій половині ХХ – на початку ХХІ століття.

Д. Вакуленко [1] у науковому дослідженні «Музика – основа сценічної виразності мюзиклу» зазначає, що саме музика є основним критерієм у сюжетній лінії мюзиклу та відіграє надважливу роль у його постановці.

Специфіку виконавської майстерності артиста мюзиклу висвітлила у науковій статті Є. Орел [7] «Синтетичність артиста – жанрова необхідність мюзиклу», яка проводить детальний аналіз професійної основи артиста мюзиклу, його синкретичній природі. Авторка наголошує на тому, що артист повинен володіти різножанровими акторськими стилями музичних театрів, оскільки без чіткого розуміння стилю в певному жанрі, не можливо досягти успіху та створити високохудожній сценічний образ.

М. Мельник [6] у науковій роботі «Мюзикл як феномен мистецтва української естради ХХІ століття» розглядає мюзикл як феномен мистецтва української естради, оскільки даний жанр є мистецтвом для широкої аудиторії. Особливу увагу авторка приділяє створенню загального художнього образу всього мюзиклу, що є надскладною творчою роботою режисера, професійному синтезу засобів виразності й засобів ідейно-емоційного впливу та сучасний стан мюзиклу у вітчизняному сценічному мистецтві.

Н. Донченко [4] та І. Зайцева [4] у науковій статті «Американський мюзикл на зламі третього тисячоліття» зазначають, щоб сучасний мюзикл мав комерційних успіх, режисерам-постановникам необхідно звертатись до застосування надскладних інноваційних технологій, щоб задовольнити потреби вибагливих реципієнтів.

Проаналізувавши наукові доробки вітчизняних дослідників жанру мюзикл, попри їх достатню кількість, мюзикл та його синкретична природа сьогодні залишається не достатньо вивченим жанром, оскільки в ХХІ столітті дана сценічна форма проходить етап становлення та формування, враховуючи динамічні процеси розвитку творчих та технічних новацій, соціальної та економічної формації, різностильову амплітуду, повернення до культурних традицій, формування

суспільної свідомості та підвищення рівня культурно-естетичних смаків українців.

Мета статті – проаналізувати становлення й процес розвитку мюзиклу та визначити його синкретичну природу.

Виклад основного матеріалу. ХХІ століття – знаковий і, мабуть, найбільш динамічний період в історії світової цивілізації, коли соціальні збурення, потрясіння та парадокси, великі відкриття та технічні винаходи призводять до змін у сприйнятті зовнішнього світу. У мистецтві, яке завжди наділене властивістю гостро реагувати на суспільні зрушення й відтворювати дух епохи у властивих йому формах, відбувається стрімке переосмислення естетичних уявлень про сценічні жанри та стилі, що по суті, спричиняють кардинальну зміну художнього образу сучасності.

Серед жанрів, які нині зазнають трансформації, особливе місце посідає мюзикл, в якому тим чи іншим чином знайшли своє відображення практично всі попередні музично-театральні форми – від міністрельного театру до оперети й рок-опери. Закріпившись у культурному просторі ХХ століття, мюзикл розвивався від простих музичних сенок до феєричних шоу.

Сценічне мистецтво в системі видовищної культури наразі переходить на новий етап мистецького розвитку, що зумовлює трансформацію жанрів, внаслідок чого виникає якісно новий процес синтезу мистецтв. Так, серед трансформаційних мистецьких тенденцій мюзикл є актуальним художнім сценічним втіленням, де органічно та водночас дуже специфічно поєднується драматичний, музичний та хореографічний види мистецтв.

Застосування різноманітних форм і видів мистецтв в одному сценічному жанрі є головним й теоретично визначальним моментом при сучасних постановках мюзиклів. Синкретизм мистецтв є основним творчим чинником художнього задуму мюзиклу, а саме музично-драматичним, що і визначає унікальність жанру. Нероздільність видів мистецтв втілюється в згальносценічному художньому образі або системі образів, які об'єднані єдиним стилем, режисерським задумом реалізації, однак, створених за законами різних мистецьких видів. Такий процес не утворюється із суми мистецтв, мова йде про особливий синкретизм не у мистецтві, а синкретизм самих мистецтв.

Безумовно, упродовж всієї історії становлення й розвитку жанру саме поєднання музичного, хореографічного та драматичного мистецтв визначили специфічну природу

мюзиклу, що й до сьогодні вирізняє його серед інших музично-драматичних форм.

Протягом тривалого часу мюзикли належали до сценічних форм музично-драматичного театру. Унікальність вітчизняного музично-драматичного театру полягала в тому, що він наслідував стиль театру синкретичного, де в органічному синтезі поєднувались різножанрові дійства, а саме: комедійне, музичне, танцювальне та драматичне. Такий вид театру з'являється ще в XIX столітті та відразу викликає зацікавленість у публіки, оскільки вирізняється серед усіх традиційних театрів оригінальними творчими прийомами, акторською грою та мистецьким синкретизмом. «Український музичний театр виник на основі історично сформованої надзвичайної музикальності українського народу, його танцю» [5, 22]. Згодом популярність таких театрів вплине на розвиток мюзиклу за радянських часів.

Визначною подією для музично-театрального простору України у XIX столітті стали постановки «Наталка Полтавка» (1819) та «Москаль-Чарівник» (1819) І. Котляревського, які започаткували зародження професійного музичного театру. Протягом XIX століття набувають широкого поширення й популярності водевіль та побутова оперета.

У другій половині XIX століття великий внесок у розвиток українського музичного театру вносить М. Старицький, якого без перебільшень можна вважати першим професійним режисером музичного театру. Його постановки виділяються особливою музичністю, розкриттям глибоких життєвих колізій і водночас легкістю сприйняття сюжетів.

Становлення музичного театру в Україні знаменується організацією М. Садовським першого стаціонарного театру. Тому музичний театр існує поряд з драматичним, однак лише в 1919 році стає самостійним. Саме в цьому році у Києві був створений національний оперний театр України.

Творчі пошуки українських митців у музичному театрі відбувалися синхронно із загальноєвропейськими тенденціями розвитку жанру мюзиклу у XX столітті, проте не настільки активно. У більшості європейських країн у цей період активізуються постановки американських мюзиклів, які викликають творчу полеміку і роздуми про особливість жанру мюзиклу в порівнянні з оперетою. З'являються власні зразки мюзиклів і рок-опер. Мюзикл сприймається насамперед як жанр, відкритий до експерименту, синкретизму елементів різних мистецтв, сучасної тематики та інтонаційності.

Саме в 70-ті роки XX століття ідея створення мюзиклів захопила видатного композитора В. Івасюка, хоча вони залишились лише в проєктах. Однак, відомі пісні композитора стали основою музичного фільму «Червона рута», який пізніше почали називати першим українським музичним фільмом (мюзиклом).

Також на початку 70-х років починає свою діяльність композитор І. Поклад, що здійснює революцію у музично-театральному жанрі постановками мюзиклів «Ніч перед Різдом», «Ревізор», «Конотопська відьма» та інші. Окрім, української літературної класики, І. Поклад звертається до сучасних літературних творів, створюючи мюзикли «Чумацькі фрески», «Жінка на троні» та рок-оперу «Прод», які й до нині ставляться в українських театрах, зокрема в Національному академічному театрі ім. Івана Франка, в Одеському академічному театрі музичної комедії ім. М. Водяного, Київському національному академічному театрі оперети тощо.

З вищезазначеного можна стверджувати, що саме український театр, синкретичний за своєю природою, став благодатним підґрунтям для становлення та розвитку сучасного українського мюзиклу, який відтворює сутність сьогодення у розважальній та комедійній формі.

Проте час невпинно рухається та продукує зміни. Так, на початку XXI ст. мюзикл отримав новітні технічні можливості та естетичні механізми впливу на публіку. Не втрачаючи знайденої самотності, мюзикл демонструє широкий розмах синкретичних процесів, які виступають головним фактором розвитку згаданого жанру сучасної доби.

Очевидно, що «<...> мюзикл є тим універсальним музично-театральним жанром, який динамічно розвивається, шукає нові форми, постійно оновлюючи художньо естетичні та технологічні механізми впливу на публіку. Судячи з найширшого розмаху синтезуючих процесів, що їх демонструє сучасний мюзикл, його відкритість, органічне засвоєння різноманітних новацій та здатність відгукуватися на найактуальніші виклики, що хвилюють буквально всіх, можна з упевненістю припустити, що втрата глядацького інтересу йому не загрожує» [8, 128].

Популярність мюзиклу сьогодні, по-перше, обумовлена масштабним запозиченням характерних рис популярних «легких» жанрів музичного американського та західноєвропейського музичних театрів, а по-друге, розважальним характером жанру. Масовий глядач легше сприймає художній твір навіть зі складним сюжетом, при умові

розважальної подачі матеріалу та слугує своєрідним віддзеркаленням суспільного життя людей. В такій еkleктичності прослідковується поєднання жанрових протилежностей. Саме в такому синкретизмі й полягає унікальність мюзиклу.

Перехід на новий формат постановки сучасного мюзиклу приводить до синтезу не тільки драматичного, музичного та хореографічного мистецтв, а й, циркового та естрадного видів, які створюють якісно нове поняття мюзиклу. Тому сучасні постановки мюзиклів вимагають від режисера-постановника й виконавця майстерного володіння різними видами та жанрами мистецтв: як класичними – хореографія, вокал, драматична акторська гра, так і сучасними тенденціями – графічний дизайн, спеціальні ефекти, інформаційні та нанотехнології тощо.

Особлива увага приділяється режисерами-постановниками до підбору артистів. Унікальність артистів мюзиклу полягає в тому, що він повинен володіти професійними навичками майже всіх видів мистецтв, які притаманні мюзиклу. «Мюзикл неможливий без універсальних виконавців – «синтетичних» акторів, які володіють здатністю поєднувати різного роду професійні вміння: мову, міміку, спів, танок, об'єднувати їх в єдину лінію сценічної поведінки. Від актора це вимагає різнобічних обдарувань і далеко не кожному з них (навіть талановитому акторові драматичного або оперного театру) це під силу» [6, 139].

Складність роботи артиста мюзиклу полягає в тому, що він повинен швидко перевтілюватися, стрімко реагувати на зміну жанрів мистецтв у постановці. «Мюзикл володіє важливою й унікальною особливістю: на відміну від багатьох інших професій, в тому числі й творчої, розвиток у артиста мюзиклу якоїсь одної якості не призводить до розвитку інших. Наприклад, очевидні успіхи у вокалі, не позначаються на успіху хореографічної підготовки або підвищенню акторської майстерності. Це зумовлює й унікальність професіоналізму в мюзиклі, й вершинних досягнень в цьому виді музично-сценічного мистецтва. <...> Завдання досить складне, проте як показала вся історія мюзиклу, не нездійсненна. Ці навички повинні гармонійно розвиватись, що дозволить виконавцю бути достатньо універсальним потенціальним учасником багаточисленних постановок. В цій освітній умові варто відмітити також безперервність творчого розвитку артиста й необхідність постійної роботи над підтримкою й танцювальної форми, акторської майстерності. <...> Ті артисти, які вважають дя

себе достатнім лише одного добре поставленого голосу, ніколи не досягають успіху в музичному театрі» [7, 60].

Сьогодні формується нова художня мова з використанням актуальних творчих та естетичних засобів впливу, які з'являються з розвитком нового синкретичного типу культури. К. Станіславська пропонує авторське визначення: «Мюзикл – це сценічний театральний-видовищний жанр, характерною особливістю якого є синкретизм його мистецьких компонентів (акторської гри, музики, слова, співу, танцю, сценографії)» [10, с.185]. Сучасні мюзикли збагачені технічними інноваціями: світлом, лазерними та піротехнічними спецефектами, акробатичними та гімнастичними елементами, різноманітними шумами та людськими голосами, поліекранами, які відображають дійсність у всіх її художніх проявах.

Окрім того, мюзикли є найбільш видовищним і популярним жанром сценічного мистецтва, що робить його могутнім інструментом патріотичного виховання, поширення українського мистецького продукту на міжнародний культурний простір та позитивно впливає на змістовне дозвілля глядачів, у тому числі й з точки зору комерціалізації. «Зрозуміло, щоб вистава приносила прибуток, у процесі постановки мюзиклів як одного з найвидовищних сценічних жанрів часто застосовують новітні технологічні досягнення. <...> Сучасний діапазон світло-звуко-візуальних ефектів вражає уяву найвибагливішої глядацької аудиторії, а миттєві трансформації декорацій <...> надають невичерпної можливості для реалізації творчої фантазії режисерів-постановників» [4, 117].

Проте, комерціалізація проектів має й негативні аспекти у створенні сучасних мюзиклів, оскільки першочергово увага акцентується не на якість постановок, а на їх комерційний успіх. Це вкрай помилкова стратегія організаторів та постановників. Так, наприклад, український мюзикл «Екватор» був створений переважно з точки зору комерційного проекту за бродвейськими традиціями функціонування жанру мюзиклу. Вже перші вистави у 2003–2004 роках, які копіювали західну модель мюзиклів у вітчизняного глядача успіху не мали. Капіталовкладення в цей проєкт себе не виправдали. Тому сучасним організаторам та режисерам потрібно досить ретельно відбирати ті творчі прийоми, які зацікавлять глядача, не зловживати сучасними технологіями, підбирати професійних акторів, а не аматорів, чітко створювати цікаву сюжетну концепцію,

яка актуальна на даний час, з урахуванням специфіки кожного виду мистецтв, розкривати ті проблеми, які нині актуальні для суспільства. Тільки тоді мюзикл буде мати успіх у глядача.

Однак є й позитивні аспекти. Якщо на початку 2000-х років у реалізації мюзиклів домінувала комерція, то на сучасному етапі популярність жанру мюзиклу в Україні значно зростає. Митці багато експериментують та створюють унікальні мюзикли, не схожі на бродвейські, зокрема, мюзикл «Едіт Піаф. Життя в кредит», який протягом певного часу включений у репертуар Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка. Успіх мюзиклу зумовлений досконалою дійовою та музичною драматургією, мінімалізм у сценографічному вирішенні компенсується неперевершеною акторською грою.

У 2010 році в Україні виникає унікальний 3-D мюзикл «Барон Мюнхаузен» режисера К. Томільченко, що поєднав в одному шоу в 3-D технологію, грандіозну хореографію, світлові ефекти, сценографічне рішення та яскраві вражаючі костюми, створивши світ ілюзій головного героя.

У 2015 році К. Томільченко став постановником не менш унікального 3-D лазерного танцювального шоу «Вартові мрій», яке успішно проходить в спеціально обладнаному павільйоні Національного експоцентру України. Режисер-постановник К. Томільченко у кожному своєму мюзиклі надає суттєве значення драматургії та синтезу різноманітних художніх та технічних засобів. Сучасні технології не домінують над хореографією чи змістом, вони доповнюють один одного, поступово розвиваючи сюжетну лінію.

На особливу увагу заслуговує сучасний мюзикл 2021 року «Снігова Королева». Мюзикл вирізняється несподіваним сучасним трактуванням класичного сюжету, наповнений особливим актуальним гумором. Музику до мюзиклу створив український композитор Д. Саратський, тексти до пісень – А. Завальська, а режисером і хореографом став О. Лещенко. Синтез сучасного літературного матеріалу, актуальної музики, циркових номерів, бродвейської хореографії, унікального танцювального LED-колективу з Дніпра «Light Balance» та ексклюзивної сценографії (декорація у вигляді об'ємного триярусного і високотехнологічного крижаного айсберга) здивує, навіть, найвибагливішого глядача. Продюсер проекту С. Перман запросив до мюзиклу відомих артистів, що надало дійству популярності та стало прикладом справжнього в Україні «мюзиклу бродвейського формату».

Тому, проаналізувавши сучасні постановки, стає очевидно, що в Україні наявні приклади мюзиклу, які за своєю масштабністю не можуть прирівнюватись до бродвейських, англійських чи французьких постановок, однак демонструють швидкий рівень розвитку жанру. Внаслідок експериментів сучасних українських режисерів-постановників з'являється феномен «українського» мюзиклу, відмінного від західного взірця, з власною специфікою, стилем, музичним відтінком. Класична постановочна система мюзиклу у поєднанні з сучасними технологіями стає надзвичайним унікальним дійством. Простежується вплив сучасних технологій на розвиток мюзиклу в Україні, оскільки сучасні технології більш дешевші та мобільні, аніж величезні декорації у бродвейських шоу. За допомогою технології 3-D маппінгу можливо створити будь-який образ, сцену обіграти по-різному, що значно зменшить вклад коштів на постановку та реалізацію мюзиклу.

Наукова новизна полягає у загальному окресленні генези мюзиклу, сучасного стану жанру українського мюзиклу як цілісної культурної моделі та узагальненні синкретичної природи мюзиклу, яка виходить за рамки усталених сценічних канонів.

Висновки. Отже, попри столітню історію, мюзикл змінювався й змінюється донині. Пошук нових форм призвів до багатогранності цього жанру. Це синтез слова, музики, співу, танцю, драматургії, пластики, цирку, технологічних інновацій, що породжує яскраві емоції, викликає надзвичайні враження та разом зі світловими й відеоефектами є відображенням життя людей, залишаючись при цьому легкодоступним жанром. Сучасні режисери та продюсери намагаються синкретизувати в мюзиклі якомога більше різних видів й жанрів мистецтв, поєднати циркові елементи, сучасні технології, соціальні мережі, щоб створити унікальний сценічний продукт, максимально розширити межі жанру, в якому власне і розкривається синкретична природа сучасного мюзиклу.

Мюзикл займає чільне місце поміж глядацької аудиторії, оскільки його синкретична природа, яка поєднує майже всі сценічні мистецтва, впливає на естетичні орієнтири кожного реципієнта. Така популярність перш за все зумовлена актуальною тематикою, національним колоритом, видовищністю, застосуванням прогресивних технологій, які відповідають запитам сьогодення, включенням в дійову концепцію елементів комп'ютерних та віртуальних ігор й професійною акторською виразністю.

Тому, генеза мюзиклу як жанру й пов'язана з процесом постійного синкретизму різних жанрів сценічного мистецтва, а також естради, кінематографу, сучасних технологій та знаходиться у безупинному пристосуванні до будь-яких змін в соціумі та в системі його цінностей. Отже, можна констатувати, що мюзикл через його синкретичну природу відображає систему цінностей, яка співвідноситься з цінностями переважної частини суспільства.

Література

1. Вакуленко Д.Ю. Музика – основа сценічної виразності мюзиклу. Актуальні дискурси мистецтва естради: традиції та європейська інтеграція: Всеукраїнська наукова конференція. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2021. С. 15-19.
2. Верховенко О.А. Сучасний сценічний танець та його пластичне втілення в мюзиклі. Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. 2012. № 28. С. 307-314.
3. Деркач С., Чистяков О. Інтеграційні та формотворчі процеси бродвейського мюзиклу ХХ століття. Грааль науки. 2021. №6. С. 409-414. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.25.06.2021.078>.
4. Донченко Н.П., Зайцева І. Є. Американський мюзикл на зламі третього тисячоліття. Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство. Київ : Міленіум, 2017. Вип. II (9). С. 113-117.
5. Курбанов В. Вступ до музичної режисури (оперета, мюзикл та музичний театр України): конспект лекцій для студентів спеціальності 2211 режисерського відділення драми. Київ : КДІТМ, 1994. 40 с.
6. Мельник М.М. Мюзикл як феномен мистецтва української естради ХХІ століття. В: Економіка і культура України в світових глобалізаційних процесах: позиціонування і реалії: III Міжнародна науково-практична конференція. Київ, 2018. С. 137-140.
7. Орел Є. Р. Синтетичність артиста – жанрова необхідність мюзиклу. Соціально-гуманітарний вісник: зб. наук. пр. Харків : СГ НТМ «Новий курс», 2018. Вип. 24. С. 60-61.
8. Полянський Т.В. Мюзикл як поліжанровий феномен музичного театру: історія та перспективи. Мистецтвознавчі записки. Київ : Міленіум, 2023. С.122-128.
9. Прокопенко В.В. [Богдан Дмитрович Струтинський]. Київський національний академічний театр оперети. Доступно: URL: <http://operetta.com.ua/strutinskij-bogdan-dmitrovich/> (Дата звернення 20 січня 2023р.).
10. Станіславська К. Мистецькі форми сучасної видовищної культури: монографія. Вид. 2-е, перероб і доп. Київ : НАКККіМ, 2016. 353 с.
11. Чуніхін О.Н. Історія мюзиклу: навч. посіб. навч. для студ. вищ. навч. закл. Київ: НАКККіМ, 2012. 254 с.

References

1. Chunikhin O.N. (2012). History of the musical [in Ukrainian].
2. Derkach S., Chistyakov O. (2021). Integration and formative processes of the Broadway musical of the 20th century. The grail of science, 6, 409-414. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.25.06.2021.078>. [in Ukrainian].
3. Donchenko N.P., Zaitseva I.E. (2017). American musical at the turn of the third millennium. International bulletin: cultural studies, philology, musicology, II (9), 113-117 [in Ukrainian].
4. Kurbanov V. (1994). Introduction to musical direction (operetta, musical and musical theater of Ukraine): lecture notes for students of specialty 2211 of the director's department of drama [in Ukrainian].
5. Melnyk M.M. (2018). The musical as a phenomenon of Ukrainian stage art of the 21st century. In: Economy and culture of Ukraine in the world globalization processes: positioning and realities: III International Scientific and Practical Conference, 137-140 [in Ukrainian].
6. Orel E. R. (2018). The synthetic nature of the artist is a genre necessity of the musical. Social and humanitarian bulletin, 24, 60-61 [in Ukrainian].
7. Polyansky T.V. (2023). The musical as a polygenre phenomenon of musical theater: history and perspectives. Art history notes, 122-128 [in Ukrainian].
8. Prokopenko V.V. [Bohdan Dmytrovykh Strutynskiy]. Kyiv National Academic Theater of Operetta. Available: Retrieved from: <http://operetta.com.ua/strutinskij-bogdan-dmitrovich/> (Date of access January 20, 2023) [in Ukrainian].
9. Stanislavska K. (2016). Artistic forms of modern spectacular culture: a monograph. Kind. 2nd, revised and supplemented. Kyiv: NAKKKiM [in Ukrainian].
10. Vakulenko D.Yu. (2021). Music is the basis of stage expressiveness of a musical. Current discourses of pop art: traditions and European integration: All-Ukrainian scientific conference, 15-19 [in Ukrainian].
11. Verkhovenko O.A. (2012). Modern stage dance and its plastic embodiment in musicals. Actual problems of the history, theory and practice of artistic culture, 28, 307-314 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 03.04.2023
Отримано після доопрацювання 04.05.2023
Прийнято до друку 12.05.2023